

kan komme tilbage derfra, naar han maatte erfare, at Rigsdagens Mening og Overbeviisning er en anden end hans. Skjøndt jeg derfor i Sager som denne ikke lettelig tillader mig at staae fast paa, hvad en Minister, som den høitærede nuværende Indenrigsminister erklærer, at han paa ingen Maade vil kunne antage, skal jeg dog foreløbig holde fast paa det af det ærede Mindretal stillede Endringsforslag, og stemme for det.

Willing: Ved Behandlingen af det foreliggende Affnit, og navnlig med Hensyn til Omskrivningen af S. 3, som er foreslaaet af Mindretallet, yttrede den høitærede Minister, at han betragtede det Forslag, som er fremkommet, som et Contractbrud. Den høitærede Minister udtalte sig imidlertid ikke videre i den Retning, men bemærkede kun, at der var nogle af disse Contracter, der vare indgaaede under en vis Forudsætning og Forventning, uden at han dog kom nærmere ind paa at bevise, hvorledes det forholdt sig. Jeg vil nu ikke bestribe den høitærede Ministers Mening i denne Henseende; men det forekommer mig, at hvis man vil gaae over til at tage Forudsætninger og Forventninger hos En eller Anden i Betragtning, da vil Rigsdagen vist neppe bidrage til mange Love. Jeg gaar ud fra, at der i Befolkningen er en Forventning og Forudsætning om, at de bestaaende Forhold skulle vedblive, og desuagtet vedtager dog Rigsdagen Love, som f. Ex. den om Næringsforholdene. Jeg antager ogsaa, at det efter en saadan Betragtning maade vilde være urigtigt at vedtage Loven om Kjøbenhavns Bestatning. Det Samme gjør sig gjældende her. Hvis en Mand kjober en stor Landejendom under den Forudsætning, at de Afgifter, der hvide derpaa, ere nogenlunde staaede fast, vil det Dieblit, hvori der lægges en større Afgift paa den, formindste Eiendommens Værdi for ham. Den høitærede Minister yttrede med Hensyn til den af os foreslaaede Paragraph, at der vist laa noget Mere derunder. Jeg skal oprigtig tilstaae, at der ligger noget Andet derunder; men ikke saaledes som Ministeren opfattede det; at alle Huse skulde være indbefattede derunder. Efter hvad jeg har hørt udtalt af flere kyndige Folk, er

det ikke altid let at bestemme, om et Fæstested er en Gaard eller et Hus. Naar man f. Ex. tager en Gaard paa 6 Tdr. Hartkorn, og derfra hørtsælger 2 a 3 Parceller, saa at der kun bliver 3 Tdr. Hartkorn tilbage, da er det vanskeligt at bestemme, om det er et Hus eller en Gaard. Jeg har tænkt mig, at naar der stod Fæstesteder, vilde det finde Anvendelse paa alle Steder, der kunde betragtes som Bøndergaard; det har ikke været Forslagets Hensigt at indbefatte alle Huse derunder; men naar den høitærede Minister ønsker det, skulle vi til 3die Behandling tage det under Overveielse istedetfor „Fæstestener“ at sætte „Fæstegaardmandsener“. Med Hensyn til den nye Paragraph, som er stillet af Mindretallet, anførte Ministeren, at man ikke kunde tilraade eller gaae ind paa denne Paragraph, da en Fæster efter eget Forgodtbefindende kunde frasisge sig Gaarden; men jeg troer, at det er tydeligt udtrykt i Paragraphens Begyndelse, at det skal komme an paa Svagheit eller Alderdom, om en Fæster kunde frasisge sig Stedet. Jeg skal ikke trætte Thinget med at gjentage, hvad jeg sagde igaar, at jeg troer, at det vilde være i Gudsseierens Interesse; thi selv om Fæsterne saaledes gaae tidligere fra, vil Gudsseieren snart kunde faa en ny Indfæstning. Det vil være i den gamle Fæsters Interesse, at han, naar han gaar fra Gaarden, veed hvor han kan opholde sig sin øvrige Levetid, og det er naturligt, at det ordnes saaledes, at han for al sin anvendte Ungdoms Kraft og Møje kan see Fremtiden imøde uden Bekymring for at blive huusvild eller komme ind under Fattigdesenet. Det er i denne Henseende, at vi have stillet denne Paragraph, og jeg vil bemærke, at det er Noget, der allerede finder Sted paa de allerfleste Gaarde. Naar den ærede Ordfører udtalte, at de, der gifte sig med en Fæsterenke, paa en Maade bleve Jordmodermænd, skal jeg bemærke, at han vist har gjort sig skylbig i en lille Modsigelse, idet han tillige sagde, at naar Enken gifte sig paany, ophørte hendes Myndighed, idet giften over paa den nye Mand. Jeg skal ikke videre urgere derpaa, men kun sige, som det allerede er udtalt, at et saadant Forhold finder Sted hos flere høitstaaende Personer, f. Ex. Dron-